

6994 J. Warszawa, dn. 21/III.1921 r.

Do

Pana Majora SWITALSKIEGO.

Belweder.-

Z polecenia mjra Kierzkowskiego przesyłam referaty, pochodzące ze źródeł N.P.R.

NACELNE BOWÓDSTWO WÓJK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L. Dz. 6994 J. dnia 9/IV 1921 r.

szef. Wenzel

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

244

Zmłodzienie

Sprawy ekonomiczne. Wśród przemysłowców panuje tendencja

obniżania cen za robocizną, a przynajmniej nie podnoszenia jej do skali wzrastających cen na produkty żywnościowe. Ostat-

nie np. mimo zawartej umowy, ze związkami zawodowymi w sprawie automatycznej zwwyżki płac w stosunku do cen produktów i oświadczenie Komisji Statystycznej, że ceny na marzec r. b.

wzrosły o 20%, przemysłowcy nie podnieśli płac. - W tej spr-

wie między przemysłowcami, a przedstawicielami związków zawodowych, odbyła się konferencja, lecz fabrykanci kategorycznie

oświadczyli, że płac robotnikom nie podwyższą. - Robotnicy a przynajmniej ich przedstawicielstwa - związki zawodowe, ze

względu na podpisanie pokoju, plebiscyt narazie nie reagują na to. Jednak konflikt w tej sprawie jest nie unikniony, robot-

nicy upomną się o wyższe płace i żądanie swe poprą w razie potrzeby strajkiem. Nastąpi to w pierwszych dniach kwietnia.

Robotnicy zarabiają obecnie minimalnie 470 mk. dziennie, niektóre kategorie robotników zarabiają do 800 mk. dziennie.

Dobrze zarabiających jest około 35% ogółu robotników pracujących.

Zważyć należy, że fabryki obecnie pracują 3 dni w tygodniu, więc przy obecnych cenach zarobki są rzeczywiście małe, nie wystarczające na utrzymanie.

Zastój w przemyśle. Obecny zastój w przemyśle jest wywołany zniżką marki i niepewnością obecnej chwili. Przemysłowcy nie chcą zakupować większej ilości surowców, bojąc się nagłe-

go spadku cen na rynkach zagranicznych, dla tego też ograniczają produkcję, aby surowców w kraju już będących na dłuższą wystarczyło.

Mimo wszystko przemysłowcy łódzcy robią kolosalne interesy, "pasek" na towary jest nadzwyczajny. I tak ob

Fabrykanci pod pokrywką "rozwoju przemysłu" wyzyskują rząd, który na orgje paskarskie fabrykantów patrzy przez palce.

Ścisła kontrola rządu nad przemysłem i przemysłowcami jest kwestją nagłą. Przemysłowcy, a szczególnie łódzcy dalecy są od możliwości uczciwej manipulacji. Jest rzeczą konieczną ze względów na ogólne sprawy państwa, zmuszenie fabrykantów do większego ryzyka i do ograniczenia cen na gotowe towary.

Sprawy polityczne. Obecnie cała Łódź politycznie zajęta jest sprawą plebiscytu na Górnym Śląsku, trzeba przyznać, że Łódź nadzwyczaj interesuje się plebiscytem, a i ofiarność jest nadzwyczajna.

Wśród partji. Dominującą rolę wśród politycznych partji odgrywa tu Narodowa Partja Robotnicza (N.P.R.), oraz związane z nią ściśle ideowo Polskie Związki Zawodowe.

Powyższe organizacje uprawiają co prawda jaskrawy radykalizm, jednak w ważniejszych momentach mają pewne umiarkowanie. Socjaliści w Łodzi podrzędną odgrywają rolę. Komuniści również w ostatnich czasach przycichli.

Poziom umysłowy robotników łódzkich jest o wiele wyższy niż w innych centrach robotniczych, to też agitacja socjalistyczno-komunistyczna nie może tu liczyć na powodzenie.

Dzięki też tej świadomości ta niby Łódź rewolucyjna zno-
si spokojnie wszelkie kryzysy, bezrobocia, strajki, brak żyw-
ności, opał i inne dolegliwości.

Niemcy. Niemcy Łódzcy spokojnie obecnie siedzą, nawet
często manifestują na rzecz Polski. Ostatnio w pochodzie
górnosiąskim wszystkie niemieckie szkoły, nie wyłączając na-
wet gimnazjum - brały udział.

Wojna
O ile jeszcze w 1919 r. znać było w Łodzi butą niemie-
cką, to obecnie zauważyć się daje wśród Niemców zupełnie przy-
stosowanie się do obecnych warunków. Wojujący zwykle hakatyzm
na gruncie łódzkim również uspokoił się.

Energiczny, świadomy i gromadny żywioł polski w Łodzi
niejako przytłoczył do ziemi tak niedawno jeszcze panującą
tu niemiecko-żydowską arogancję.

GENESIS OSTATNIEGO STREJKU GENERALNEGO W POLSCE

/ opinja francuska /

Przedstawiciele francuskiej dyplomacji w Warszawie, orędujący się w wewnętrznej sytuacji politycznej w Polsce są zdania, iż genezy ostatniego strejku generalnego nie należy szukać ani w propagandzie zagranicznej Sowieców ani w propagandzie zagranicznej Niemiec, lecz wyłącznie w agitacji wewnętrznej PPS.

Sowiecka lub niemiecka propaganda zagraniczna organizując strejki w obcym państwie porozumiewa się przede wszystkim przywódcami poszczególnych miejscowych związków robotniczych, z miejscową centralą związków zawodowych i z przywódcami miejscowych politycznych stronnictw robotniczych. Ten sposób zorganizowany strejk posiada zawsze charakter masowego wystąpienia robotników / wiecznie niezadowolonych / w walce o poprawę swego bytu.

Ostatni strejk generalny nie posiada takiego charakteru. Analizując cały jego przebieg dochodzi się do przekonania, iż masy robotnicze nie były do niego dostatecznie przygotowane, iż nie wszystkie związki robotnicze przyrzekły swój współudział i że pomiędzy poszczególnymi manerami i organizatorami tego strejku zachodziła nawet pewna różnica zapatrywań. Szczególnie dobrze daje się to zauważyć w sprawie terminu wybuchu strejku: maszyniści zaczęli strejkować w jednym terminie, podczas gdy zawodowy związek kolejarzy wyznaczył na rozpoczęcie strejku inny termin, a niezależnie od tych obu, centrala związków zawodowych wyznaczyła jeszcze jeden termin. Dalej bardzo charakterystycznym jest np. fakt że NPR. w Warszawie orzekła się za strejkim podczas gdy NPR. w Krakowie wypowiedziała się przeciw niemu. Podobne wypadki nie mają miejsca przy strejkach zorganizowanych, przez rutynowaną w tym fachu żywiokę zagraniczną.

Z powyższego wynika więc, iż strejk zorganizowany był przez żywiokę wewnętrzną polską, w tym wypadku przez związki klasowe i zawodowe, które jak wiadomo są niczym innym jak ekspozyturami PPS. Dlatego też cała odpowiedzialność za strejk spada na PPS. jako na głównego organizatora i inicjatora takowego.

Bardzo możliwym jest, iż żywioka zagraniczna, pragnąc dla swych celów wykorzystać wytworzoną strejkami PPS. sytuację, również przyjmowała udział w przygotowaniu do niego, lecz udział ten mógł być jedynie bardzo minimalnym, a tem samem nie mógł wywrzeć żadnego wpływu zarówno na uchwały komitetów wykonawczych jak i na sam przebieg strejku.

Jeżeli strejk powyższy miał jedynie w interesie PPS. daje się

Przez usilną agitację stronnictw narodowych wpływy PPS. wśród rzesz robotniczych znacznie zmalały. Ostatnio uchwalenie przez Sejm Senatam w pierwszym i drugim czytaniu konstytucji usuwające tym samym możliwość odrzucenia takowego w trzecim czytaniu, wykazało całą siłę bloku narodowego. Obawiając się tego bloku przy wyborach do przyszłego Sejmu postanowiła PPS. za wszelką cenę pozyskać dla siebie jaknajszersze masy robotnicze. Pozyskać względy mas robotniczych można jedynie przez udzielenie im skutecznej pomocy w walce ich o poprawę bytu. Tej to metody chwycił się PPS. Postanowiła ona wywalczyć poprawę bytu pierwszej lepszej grupie robotników. Chcąc jednak aby zwycięstwo to nabrało rozgłosu i wykazało szerszym masom robotniczym nie tylko ogrom jej organizacji ale również i intensywność z jaką popiera interesy robotnicze, czem zyskałaby na popularności wśród robotników, PPS. postanowiła doprowadzić do strejku generalnego i to w jak najkrótszym czasie.

W tym celu na pierwszy ogień zaczęto przygotowywać kolejarzy do walki o poprawę bytu. Zredagowane przez PPS. żądania kolejarzy były umyślnie tak wygórowane aby rząd musiał je odrzucić. Zapewniając kolejarzy, iż w razie proklamowania przez nich strejku poprą ich żądania strejkami generalnymi PPS. udaremniała wszelkie dojście do możliwego kompromisu.

Zarówno chwila wybuchu strejku generalnego jak i odłam robotników mający stać się jego przyczyną wybrani zostali przez PPS. bardzo odpowiednio. Liczone się bowiem z tem, iż zarówno mobilizacja robotników państwowych, robotników miejskich i robotników użyteczności publicznej jak i koncentracja wojsk w większych środowiskach przemysłowych, stanowiące jedyną broń rządu przeciw strejkom, były w owej chwili niemożliwe do przeprowadzenia z dwóch niezmiernie dla Polski ważnych powodów.

Po pierwsze - było to na krótko przed ostatecznym podpisaniem pokoju z Sowietami. Mobilizacja robotników i koncentracja wojsk nie tylko że wpłynęłyby ujemnie na dalszy przebieg rokowań pokojowych, ale mogłyby pociągnąć za sobą również mobilizację ze strony Sowietów, a tem samem i translokację wojsk bolszewickich na froncie, co mogłoby się przyczynić do ewentualnego zerwania rozejmu. Rząd zarówno musiał więc zdać sobie sprawę z tego iż podobnymi represjami może doprowadzić do nowej wojny, jak i z tego, iż po tylu latach wojny wycieńczone i spragnione spokoju społeczeństwo gotowe nie udzieliłoby mu swego poparcia w tej nowej, tak lekkomyślnie przez niego wywołanej wojnie.

Po drugie - było to na krótko przed plebiscytem na Górnym Śląsku. Represje rządu byłyby podwójnie korzystne dla agitacji niemieckiej na terenach plebiscytowych. Primo - agitacja niemiecka wykorzystałaby świetnie dla swych celów możliwość wciągnięcia Polski do nowej wojny. Łatwo dałoby się brnąć tak nęcąc Górnos Ślązakiem, iż o wiele korzystniej będzie dla nich

przy obecnie pokojowo nastrejonych Niemcach, niż łączyć się z awanturniczą i wojowniczo nastrejoną Polską, gdzie zamiast spokojnej pracy czeka ich służba wojskowa i niebezpieczeństwa życia w okopach. Secundo - agitacja niemiecka, dowodząc iż robotników Górnośląskich, w razie przyłączenia Śląska do Polski, czekają ze strony "reakcyjnego" rządu polskiego podobne represje jak i robotników polskich, powołując się jednocześnie na opracowaną przez rząd niemiecki szeroką autonomję dla Górnego Śląska, wywołałaby niechęć, składającego się przeważnie z robotników, ludu górnośląskiego do "reakcyjnego" narodu polskiego.

Licząc więc, iż z powodu obu powyżej podanych przyczyn, rząd nie będzie mógł dość energicznie wystąpić przeciw strejkowi PPS, była pewną zwycięstwem. Strejk generalny dlatego został wywołany strejkami kolejarzy i PPS, słusznie zresztą, sądziła iż, nawet na wypadek nieudania się całkowicie strejku generalnego, rząd będzie zmuszony unieruchomieniem kolei, będących + tak ważnym czynnikiem w życiu społecznym, po krótkim czasie ustąpić kolejarzom i przyjąć ich rządania.

W ten sposób wywalczenie poprawy bytu kolejarzom zorganizowanym przez PPS, strejkami generalnymi wzmocniłoby znów wpływ tej partji wśród szerokich rzesz robotniczych i przyczyniłoby się do garnięcia się pod jej sztandary nowych mas ludu pracującego.